

A Párkányi-híd ^[1]

„Az esztergomi híd újjáépítéséhez egyébként a jelenlegi viszonyok között magyar részről úgyszólván semmi érdek nem fűződik. E munkát nem tartom sürgősnek, ennél fogva arra az időre kívánom elhalasztani, amikor a kedvezőbb gazdasági viszonyok a híd újjáépítését szükségessé és az építési költségek előteremtését lehetővé teszik. Annak idején nem fogok elzárkózni az érdekelt két állam közötti tárgyalások megindítása elől, de már most leszögezni kívánom, hogy a híd újjáépítése költségeiből legfeljebb a felét vállalhatom.”

Bevezetés

"Az esztergomi híd újjáépítéséhez egyébként a jelen viszonyok között magyar részről úgyszólván semmi érdek sem fűződik" - kísérlet a párkányi híd újjáépítésére 1946-ban

A 2001-ben több évtized után újjáépített, majd ünnepélyes keretek között a forgalomnak ismét átadott, Esztergom és Párkány (Sturovo) között a Dunán átívelő Mária Valéria híd még a második világháború harcaiban szenvedett olyan sérüléseket, amelyek használhatatlanná tették. A csonkává vált híd sorsa a múlt évben Szlovákia és Magyarország közös erőfeszítéseinek köszönhetően végre rendeződött és azóta nem csupán a háború és az elszakíttóság szomorú mementójaként létezik, hanem ismét a két part (két ország) közlekedést szolgálja. Erre azonban nem kellett volna feltétlenül évtizedeket várni. Ugyanis már rögtön a második világháború vége után kezdeményezte a csehszlovák állam, hogy a lehető legrövidebb időn belül kezdjék meg a híd felújításának munkálatait és adják át a hidat a forgalomnak. A Szövetséges Ellenőrző Bizottság mellett működő ún. Csehszlovák Köztársaság Delegátusa már 1946. november 7-én jegyzékben fordult a magyar külügyminisztériumhoz a párkányi híd tárgyában. Ebben hivatkoztak két, ugyancsak lerombolt, de már újjáépített dunai magyar-csehszlovák határhídra: a komáromira (Komárno), amelyet a csehszlovák állam, és a Medve (Medved'ov) mellettire, amelyet viszont a magyar állam költségén tettek ismét használhatóvá a háborús sérüléseket követően. A jegyzék kiemelte a Párkány és Esztergom közötti híd fontosságát, majd felhívta a magyar diplomácia figyelmét arra, hogy tegyen lépéseket a híd újjáépítése ügyében. A csehszlovákok - bár hivatkoztak arra, hogy a komáromi híd felújítása több költséggel járt számukra, mint a medvei hídé Magyarország számára -, ezt a két állam közös munkájaként, megosztott költségvetéssel akarták megvalósítani, mivel "a harmadik hídnak az újjáépítése mindkét állam részére fontos". (Érdekesség: a jegyzék magyar fordításában a Csehszlovákiához tartozó Párkány neve nem Sturovóként szerepelt, ám a Magyarországhoz tartozó Esztergom neve következetesen szlovák nevén, Osztrihámként olvasható az iratban, mi több, a nem tisztázott szövegben még ez is helytelenül, Osztrikám (sic!) változatban.)

Az adott korszak személyi hatalmi viszonyait, illetve a külügy teljes önállóságát tökéletesen tükrözi, hogy a külügyminisztérium a jegyzéket 1946. november 20-án átküldte a közlekedési tárcához amelynek élén ekkor a kommunista párt erős embere, Gerő Ernő állott. "Kérem Miniszter Urat, hogy engem álláspontjáról és intézkedéseiről mielőbb tájékoztasson a Delegációnak adandó válasz céljából" - olvashatjuk a külügy Gerőhöz írt hivatalos levelében. Már pusztán ez az egy mondat is jelzi adott helyzetben a külügyi és a közlekedésügyi tárca egymáshoz való viszonyában a fölé- és alárendeltségi viszonyokat.

Gerő, "a hídverő" a párkányi híd ügyében nem bizonyult méltónak közismert elnevezéséhez. A hozzá intézett levélre a rá annyira jellemző módon (az irat szövegén keresztül, nagy betűkkel, ceruzával, sorait egyszerűen mint "Gerő" szignálva) vezette rá egyértelmű döntését 1946. november 26-án: "Nincs rá pénzünk, nem is halaszthatatlanul sürgős."

Gerő személyi erőterét ugyancsak kiválóan példázza az, hogy a külügy a párkányi híd felújításáról szóló jegyzéket megküldte az újjáépítési minisztériumnak is, de az erről szóló kísérőlevél csupán 1946. november 30-án, tehát napokkal azután kelt, hogy a közlekedési tárcának is megküldték a jegyzéket, sőt Gerő - mint láthatuk - ekkor már meg is hozta döntését! Ugyancsak jelzésértékű, hogy míg Gerőnek azt írta a külügy, hogy álláspontjáról és intézkedéseiről adjon tájékoztatást, az újjáépítési tárcától udvariaskodó hangnemben és géphibákkal tarkított levélben ("nagybecsű álláspontjáról mielőbb tájékoztatni sziveskedjen") csak *állásfoglalást* vártak.

A döntés tehát megszületett, már csak az volt hátra, hogy mindezt hivatalosan is a külügy tudomására hozzák. Gerő sorai nyomán a közlekedési tárca 66771/1946 sz. aktáján a hivatalos levéltervezetet (a levél másolata nincs az aktában) is megszövegezték. Ebben leírták, hogy valóban felépült a komáromi, illetve medvei híd, de arról soha nem született megállapodás, hogy a párkányi hidat mikor, milyen feltételekkel állítsák helyre, így azt nem is lehet összefüggésbe hozni a két másik híd esetével. Az ezt követő sorok önmagukért beszélnek: "Az esztergomi híd újjáépítéséhez egyébként a jelen viszonyok között magyar részről úgyszólván semmi érdek sem fűződik. E munkát nem tartom sürgősnek."

A végleges szövegben, amely eredetileg többes szám első személyben íródott, egy gondos kéz következetesen javította az igéket: "tartjuk" helyett "tartom", kívánjuk" helyett "kívánom" stb. A válasz végül azzal a megjegyzéssel zárult, hogy a magyar fél a jövőben nem zárkózik el a híd újjáépítésétől, de a költségeknek akkor is legfeljebb csak a felét fogja vállalni Magyarország.

Rövid idő elteltével a külügy valami oknál fogva még egy kísérletet tett, hogy válasza bírja a közlekedési tárcát (e mögött talán az a szándék is meghúzódott, hogy pozitívabb választ csikarjanak ki, de meglehet, csak a bürokrácia útvesztőiben akadt el Gerő értesítése) és 1946. december 9-én ismét állásfoglalásra kérték Gerőt (6. forrás). E levél hangvétele is érzékelteti a hatalmi viszonyokat, mivel már egyértelműen leszögezi, hogy az átiratot "saját hatáskörében való szíves intézkedés végett" küldik meg hozzá. Az újabb válasz pedig már-már megalázó, lényege, hogy a döntésről a külügy már értesült, és úgyet "ad acta" kell tenni.

Összességében a döntési mechanizmus érdekes példáját kínálja a párkányi hídra vonatkozó néhány forrás. Az élénk aktaforgalom ellenére a lényeg Gerő ceruzával sebtében odavetett néhány sorában rejlett, amely kellő időben és helyen hivatalos formát is kapott (talán lényegtelennek ható, de jellemző apróság: még csak nem is az irat szelére, hanem a szövegen keresztül írt le sorait a nagyhatalmú miniszter). A külügynek írt hivatalos válasz néhány sora azonban mintha csakugyan a jövőt sejtette volna, amikor a híd újjáépítésének várható idejéről szövegezte: "Arra az időre kívánom elhalasztani, amikor a kedvezőbb gazdasági viszonyok a híd újjáépítését szükségessé és az építési költségek előteremtését lehetővé teszik. Annak idején nem fogok elzárkózni az érdekelt két állam közötti tárgyalások megindítása elől."

Források

Szóbeli jegyzék 1.

Másolat a 2802/F. O.-1946. számhoz.

A SZEB m. b.
Csehszlovák delegáció
sz. 10. 514/46.

Szóbeli jegyzék

A SZEB m. b. Csehszlovák Köztársaság Delegátusa tisztelettel közli a Magyar Külügyminisztériummal, hogy a háborús események alkalmából szét lett rombolva 3 nagy határhíd Magyarország és Csehszlovákia között.

Az egyik a komáromi híd, amelyet a csehszlovák állam saját költségére megjavított és újból felállított, a magyar oldalon hozzáfekvő vasúti töltéssel együtt.

Magyarország részéről pedig rekonstruálva lett a Medve melletti híd, de ennek a hídnak a rekonstruálása felébe sem került, mint a komáromi híd rekonstruálása.

Visszamaradt a harmadik szétrombolt híd, Párkány és Osztrihám között, melynek javításához, illetve újjáépítéséhez egyáltalán nem kezdtek még hozzá, annak ellenére, hogy a mi véleményünk szerint ezt a fontos hidat a magyar államnak kellene újjáépíteni, mivel a komáromi híd újjáépítési költségét teljesen a csehszlovák állam viselte.

De mivel a harmadik hídnak az újjáépítése mindkét állam részére fontos, tisztelettel kérjük a Magyar Külügyminisztériumot, hogy mielőbb intézkedés történjen, hogy az arra hivatott hivatalok mindkét állam részéről összeüljenek megtárgyalni, a Párkány és Osztrihám közötti fontos híd rekonstruálását.

A Csehszlovák Delegátus hálás lesz az ügy folyamatáról való mielőbbi értesítésért.

Budapest, 1946. november 7.

Magyar Külügyminisztériumnak,
Budapest.

Magyar Országos Levéltár. XIX-H-1-gg. Közlekedés és Postaügyi Minisztérium. Közúti Főosztály. Hídosztály iratai. 29. doboz. Paginátlan.

Szóbeli jegyzék 2.

Fordítás.

Szóbeli jegyzék

A SZ. E. B. m. b. Csehszlovák Köztársaság Delegátusa tisztelettel közli a Magyar Külügyminisztériummal, hogy a háborús események alkalmából szét lett rombolva 3 nagy határhíd Magyarország és Csehszlovákia között.

Az egyik a komáromi híd, amelyet a csehszlovák állam saját költségére megjavított és újból felállított, a magyar oldalon hozzáfekvő vasúti töltéssel együtt.

Magyarország részéről pedig rekonstruálva lett a Medve melletti híd, de ennek a hídnak a rekonstruálása felébe sem került, mint a komáromi híd rekonstruálása.

Visszamaradt a harmadik szétrombolt híd, Párkány és Osztrikám között, melynek javításához, illetve újjáépítéséhez egyáltalán nem kezdtek még hozzá, annak ellenére, hogy a mi véleményünk szerint ezt a fontos hidat a magyar államnak kellene újjáépíteni, mivel a komáromi híd újjáépítési költségét teljesen a csehszlovák állam viselte.

De mivel a harmadik hídnak az újjáépítése mindkét állam részére fontos, tisztelettel kérjük a Magyar Külügyminisztériumot, hogy mielőbb intézkedés történjen, hogy az arra hivatott hivatalok mindkét állam részéről összeüljenek megtárgyalni, a Párkány és Osztrikám közötti fontos híd rekonstruálását.

A Csehszlovák Delegátus hálás lesz az ügy folyamatáról való mielőbbi értesítésért.

1946 november 7. Budapest

Magyar Külügyminisztériumnak

Magyar Országos Levéltár. XIX-H-1-gg. Közlekedés és Postaügyi Minisztérium. Közúti Főosztály. Hídosztály iratai. 29. doboz. Paginátlan.

Csehszlovák Delegáció jegyzéke a párkányi szétrombolt híd tbn. (1946. XI. 20.)

Magyar Külügyminisztérium
Fegyverszüneti Osztály Budapest, 1946. november hó 20-án

2804/F. O. Tárgy: Csehszlovák Delegáció jegyzéke
1946. a párkányi szétrombolt híd tbn.-

Mell.: 1 drb.

A Szövetséges Ellenőrző Bizottság mellé beosztott Csehszlovák Delegáció szóbeli jegyzékét magyar fordításban megküldöm.

Kérem Miniszter Urat, hogy engem álláspontjáról és intézkedéseiről mielőbb tájékoztasson a Delegációnak adandó válasz céljából.

A miniszter rendeletére:
olvashatatlan aláírás
vezérezredes

MAGYAR KÖZLEKEDÉSI MINISZTER URNAK,

Budapest

Gerő kézírásával: Nincsen rá pénzünk. Nem is halaszthatatlanul sürgős. Szó sem lehet arról, hogy mi többet fizessünk, mint a költségek felét, persze, ezt is csak akkor, ha rá kerül a sor.

1946. XI. 26-án

Gerő

Magyar Országos Levéltár. XIX-H-1-gg. Közlekedés és Postaügyi Minisztérium. Közúti Főosztály. Hídosztály iratai. 29. doboz. Paginátlan.

Csehszlovák Delegáció jegyzéke a párkányi szétrombolt híd tbn. (1946. XI. 30.)

Magyar Külügyminisztérium Budapest, 1946. november hó 30.

42.439/4. Tárgy: Csehszlovák Delegáció jegyzéke
1946. a párkányi szétrombolt híd tbn.-

1 drb. melléklet

A Szövetséges Ellenőrző Bizottság mellett működő Csehszlovák Delegáció szóbeli jegyzékét magyar fordításban megküldöm.

Kérem Miniszter Urat, hogy engem az ügyben elfoglalt nagybecsű álláspontjáról mielőbb tájékoztatni szíveskedjék a Delegációnak adandó válasz céljából.

A miniszter rendeletére:
olvashatatlan aláírás
vezérezredes

Magyar Újjáépítési Miniszter Úrnak

Budapest

Értesítés

1945. év első felében a Vörös Hadsereg Parancsnokságának kívánására a Szövetséges Ellenőrző Bizottság közvetítésével megállapodás létesült arra vonatkozólag, hogy a Budapest feletti Duna-szakaszon felrobbantott közúti hidak közül a medvei Duna-hídat a magyar állam költségén, a komáromi Duna-hídat a csehszlovák állam költségén, a Vörös Hadsereg alakulatai fogják helyreállítani, bevonván a munkába a magyar, ill. csehszlovák vasműveket és gyárakat is. E megállapodásnak megfelelően a medvei Duna-híd a magyar állam költségén el is készült.

Az esztergomi Duna-híd újjáépítésére nézve semmiféle előzetes megállapodás nem történt, így az nézetem szerint nem kapcsolható össze a már kijavított fenti két közúti Duna-híd újjáépítési ügyével.

Az esztergomi híd újjáépítéséhez egyébként a jelenlegi viszonyok között magyar részről úgyszólván semmi érdek nem fűződik. E munkát nem tartom sürgősnek, ennél fogva arra az időre kívánom elhalasztani, amikor a kedvezőbb gazdasági viszonyok a híd újjáépítését szükségessé és az építési költségek előteremtését lehetővé teszik.

Annak idején nem fogok elzárkózni az érdekelt két állam közötti tárgyalások megindítása elől, de már most leszögezni kívánom, hogy a híd újjáépítése költségeiből legfeljebb a felét vállalhatom, s ezt is csak akkor, ha a híd újjáépítésére a nemzetközi szempontból fontosabb munkák elvégzése után rá kerül a sor.

A fentiekről a külügyminiszter úr részére a következő értesítést tervezzük:

Tárgy: mint kin.
Hiv. szám: 204/F. O.-1946

Magyar Külügyminiszter Úrnak
Budapest

Fenti átiratára értesítem Miniszter Urat, hogy az 1945. év első felében ..... kerül a sor.

olvashatatlan aláírás
XII. 4.

olvashatatlan aláírás
XII./2.

Magyar Országos Levéltár. XIX-H-1-gg. Közlekedés és Postaügyi Minisztérium. Közúti Főosztály. Hídosztály iratai. 29. doboz. Paginálatlan.

Csehszlovák Delegáció jegyzéke a párkányi szétrombolt híd tárgyában

j200.844/1946. E. K. M. eln. sz. Tárgy: Csehszlovák Delegáció
jegyzéke a párkányi
szétrombolt híd
tárgyában

Melléklet: 2 drb.

A magyar külügyminiszter úrnak hozzám intézett szíves átiratát saját hatáskörében való szíves intézkedés végett mellékelten megküldöm.

Budapest, 1946. évi december hó 9-én

A kiadmány hitelül:
olvashatatlan aláírás
irodafőtiszt

A miniszter rendeletéből:
dr. Borbély Ervin sk.
miniszteri tanácsos

Magyar Országos Levéltár. XIX-H-1-gg. Közlekedés és Postaügyi Minisztérium. Közúti Főosztály. Hídosztály iratai. 29. doboz. Paginálatlan.

Címkék:

Közlekedés és Postaügyi Minisztérium ^[2]

Mária Valéria híd ^[3]

Gerő Ernő ^[4]

SZEB ^[5]

Medve ^[6]

Párkány ^[7]

Esztergom ^[8]

Kiadás: 2. évfolyam (2002) 3. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/a_parkanyihid.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/a_parkanyihid.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kozlekedes-es-postaugyi-miniszterium>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/maria-valeria-hid>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gero-erno>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szeb>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/medve>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/parkany>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/esztergom>